

اولویت‌های پژوهشی سازمان بازرسی کل کشور

معاونت برنامه‌ریزی و مدیریت منابع

مرکز پژوهش و برنامه‌ریزی

دی ماه ۱۳۹۰

محققان گرامی:

های پیشنهادی به موارد زیر توجه فرمایید:

- 1- اولویت‌های اعلامی، کلی می که لازم است محققان با توجه به و در نظر گرفتن توان علمی و گروه‌های تحقیقاتی در اختیار، بخشی از ابعاد یا تمامی مراحل آن را جهت انجام تحقیق پیشنهاد ده .
- 2- تدوین طرح ضوابط اجرایی و‌گذاری طرح‌های پژوهشی . (پیوست)
- 3- طرح پیشنهادی باید در قالب فرم « نامه سازمان بازرسی کل کشور» تکمیل و ارسال گردد. (پیوست)
- 4- آخرین زمان پذیرش طرح‌ها تا تاریخ 89/11/30 می . هایی که بعد از زمان مذکور به سازمان ارائه گردد در اولویت بررسی نخواهد بود.
- 5- عقد قرارداد پژوهشی تنها با دارندگان مدرک دکتری تخصصی و پژوهشی مرتبط با موضوع انتخابی صورت می‌پذیرد.
- 6- در پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان بازرسی به آدرس www.gio.ir قابل دسترسی می .

نشانی و شماره‌های تماس جهت ارسال و پیگیری:

نشانی: خیابان طالقانی - سپهبد قرنی - سازمان بازرسی کل کشور - مرکز پژوهش و برنامه‌ریزی -

نشانی الکترونیکی: bazrasi.research@yahoo.com

: 61361

61362161: کارشناس پژوهش: خانم کاشانی موحد

61362135: مسئول پیگیری: خانم غنیمی

ریزی و مدیریت منابع

مرکز پژوهش و برنامه‌ریزی

1390

(محوره‌ای تحقیقاتی:

1. کشورها ی کشورها ی مدیریت
2. بررسی شناسایی ی کشور
3. بررسی تسهیلات اعطایی کلان بانک
4. مشکلات کشور ی کنترل
5. ی ی ی
6. بررسی کارآمد بازرسی موضوعی محیطی
7. ی ی ی
8. کشف ی ی ی

(شرح انتظار محورهای تحقیق :

1:

بررسی کشورهای پیشرفته در زمینه مدیریت

:

از میان عواملی که اثربخشی سازمان بازرسی در جلوگیری و کاهش فساد دستگاه -
دهد میزان فساد خود سازمان و بازرسان است. بدیهی است اگر بازرسان وظایف و مأموریت
های عام انسانی، اسلامی و ملی و به دور از حاشیه پردازی و روحیه کاسب کارانه و منفعت طلبی انجام دهند اثر
آن در اصلاح امور بیهوده . این پژوهش به دنبال آن است تا روشن شود
اثربخشی بازرسی چیست و ثانیاً کشورهای موفق در مبارزه با فساد چه الگوهایی را در نظارت بر بازرسان خود اعمال
کرده . حساسی که بازرسی در سلامت نظام اداری ایفا می کند و با در نظر گرفتن اهمیت
های نظارتی در تمامی کشورهای جهان سازوکار مشخصی برای نظارت و
کنترل بر رفتار بازرسان دارند تا از این طریق علاوه بر افزایش کارایی و اثربخشی بازرسی ها، امکان سوء استفاده از
اختیارات محول شد . در جمهوری اسلامی ایران نیز سازمان بازرسی کل کشور به عنوان
یکی از دستگاههای نظارتی که طبق اصل 174 قانون اساسی وظیفه نظارت بر حسن جریان امور و اجرای صحیح
قوانین در کشور را به عهده دارد واحدی تحت عنوان دفتر نظارت، ارزیابی عملکرد و رسیدگی به شکایات دارد
که یکی از وظایف اصلی آن رسیدگی به شکایات از بازرسان و نظارت بر رفتار و عملکرد آنها .

ضرورت و اهمیت موضوع:

به طور کلی نیروی انسانی در معرض خطا و لغزش قرار دارد و این موضوع در مورد بازرسان -
های بازرسی نیز مصداق دارد. به این دلیل باید سازوکاری وجود داشته باشد که بتواند به سرعت و دقت تخلفات
بازرسان را شناسایی و اطلاعات مربوط به آن را در اختیار مقامات ذی . این کار در تمامی نهادهای
بازرسی کشورهای جهان صورت می گیرد اما میزان سرعت، دقت و رسیدگی از کشوری به کشور دیگر متفاوت
بدون تردید آگاهی از روشها و سازوکارهایی که حکومت

مورد استفاده قرار می‌گیرد کارگیری می‌گردد. ضمن بهبود عملکرد بازرسان کاهش تخلفات در نتیجه سلامت اداری سازمان بازرسی کل کشور در تحقق هدف کلی سلامت دستگاه‌های اداری کشور حائز اهمیت است.

:

- بررسی سازمانهای بازرسی برخی کشورهای موفق در کاهش فساد
- بررسی سازوکار رسیدگی به تخلفات بازرسان در کنترلی برخی کشورها
- بررسی بیه و تشویق بازرسان در سازمان بازرسی برخی کشورهای موفق در کاهش فساد
- بررسی بازرسی برخی کشورهای موفق در کاهش فساد
- بررسی کشف تخلفات بازرسان کشورهای موفق در کاهش فساد
- بررسی سنجش اثربخشی سازمان بازرسی چند کشور منتخب
- بررسی های ارزیابی عملکرد بازرسان در سازمان بازرسی برخی ک
- بندی نهایی در قالب مقایسه میان موارد فوق‌الاشاره با آنچه در جمهوری اسلامی ایران وجود دارد.

:

- فراهم آوردن زمینه برای طراحی مدیریت
- بهبود عملکرد بازرسان از طریق کاهش تخلفات
- شناخت شیوه تقویت اثربخشی بازرسی

:

- نظریه مبانی های ارزیابی عملکرد و کنترل رفتار بازرسان در کشورهای چیست
- و ارزیابی عملکرد منابع انسانی نظارتی کشورهای
- در کشورهای نظام تشویقی و تنبیهی برای کنترل رفتار استفاده می
- سازوکار ارتقاء بازرسان در کشورهای بر چه اساسی

بررسی شناسایی ی کشور

:

پدیده و مسأله‌ای جهانی است که به گونه چشمگیر در سایه تحولات سیاسی -

اجتماعی، ابعادی تازه و پیچیده تر یافته است. ها از تمامی طیف سیاسی و در هر کشوری با هر سطحی از توسعه، تحت تأثیر رسوایی‌های فساد قرار می‌گیرند، بطوری که این مسئله به موضوعی رایج و متداول در های سیاسی تبدیل شده است. از طرف دیگر، فساد اداری به آفت اصلی رسیدن به دموکراسی و سد راه توسعه تبدیل شده است. ه معضلات فساد اداری و کنترل آن امروزه در صدر برنامه‌های توسعه کشورها قرار گرفته و پیدا کردن راهکارهای عملی در این زمینه به دغدغه اصلی متفکران و صاحب نظران علوم مختلف تبدیل . بر تحقیقات صورت گرفته، کشورهای در حال توسعه و دارای روابط نزدیک اجتماعی و شخصی، روی دادن این امر بیشتر، تشخیص آن مشکل تر و مجازات آن نیز دردسر .

فساد در کشورهای رو به توسعه و در حال گذار بسیار گسترده تر از کشورهای توسعه یافته است و این دلیل متفاوت بودن شهروندان این کشورها نیست، بلکه بدان ب است که در این جوامع شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مندی افراد فاسد از رانت اقتصادی، بویژه

درآمدهای ناشی از فساد مالی کلان، بیشتر آنان ارتباطات و اتصالات مخفی و گسترده ای ایجاد شبکه های پیچیده و سازمان یافته می نمایند.

باندبازی که از دلایل عمده و مهم در فسادهای اداری می جرایم علیه آسایش عمومی

می که باعث سلب اعتماد و اطمینان مردم نسبت به نظام اجرایی و اداری، از بین رفتن زمین کارمندان می . این کارمندان بدین وسیله عادت می کنند که وظایف خود را جز با اخذ ما به ازا و پاداشی جلوگیری از این فساد، در اکثر کشورهای دنیا، ارتکاب این

با پدیده‌هایی از که ریشه در زمینه‌ها و عوامل گوناگون و متنوعی دارند باید به صورت نظام (سیستمی) های جامع اندیشید و این امر مقدور نیست مگر از طریق انجام مطالعات و

تحقیقات علمی. لذا در این طرح تحقیقاتی، قصد داریم با بررسی روش‌های کشف باندهای مفسد در کشور و چگونگی مبارزه با آن‌ها، در همین راستا گام برداریم.

ایران کشوری در حال توسعه بوده و به لحاظ ویژگی‌های فرهنگی، اقلیمی و اجتماعی مستعد شکل‌گیری و گسترش شبکه‌های اجتماعی، قومی و منفعتی بسیار است، که این امر بستر مناسبی برای بروز و ظهور شبکه‌های فساد. در ضمن به میزانی که توسعه فعالیت‌های اقتصادی در کشور صورت می‌گیرد و در صورتی که تمهیدات لازم برای مبارزه با فساد اندیشیده نشود، زمینه‌های بروز فساد تقویت خواهد شد.

باور و اعتقاد به مبارزه با باندهای مفسد حیاتی و ضروری است. را که این افراد یعنی کسانی که از رشوه، های غیر قانونی و دیگر اشکال تأثیرگذار بر شیوع فساد، پشتیبانی و حمایت می‌نمایند، در حقیقت با این کار مند شدن و نهادینه شدن فساد در اقتصاد هستند. از آن جهت که پدیده فساد اساساً به صورت مخفیانه و با نکاری عمدی کنشگران آن صورت می‌گیرد، دشواری‌های بیشتری دارد. کنشگران می‌کوشند تا سند و مدرکی زشتی سبب می‌شود که این هدف شوم در لابلای عبارات و عناوین فریبنده دیگر انجام گیرد و از همین رو دنبال کردن اقدامات فاسد و سنجش میزان وقوع آن بسیار دشوار است.

زیادی شناسایی و کشف فساد
ی . بدیهی که کنترل پدیده شناسایی و کشف باندهای فساد، بسیار اهمیت
به مطالبی که ذکر گردید، در این طرح پژوهشی قصد داریم با "بررسی روش‌های کشف باندهای
ها و چگونگی مقابله با آن"، به شکلی علمی و نظام‌مند با این مسأله روبرو شویم.

ابعاد موضوع تحقیق:

- شناسی انواع فسادهای مالی
لی و منطقه به تفکیک هر حوزه اقتصادی و سازمانی
- شناسایی هایی که فساد مالی شکل می‌گیرد. (انواع و فراوانی تشکیل باند مالی)
- بررسی تجارب کشورهای دیگر در مواجهه با باندهای فساد در سیستم‌های مالی و اقتصادی
- نقد و بررسی روش‌های کشف در نظام نظارتی ایران

- ها و تکنیک‌های شناسایی باندهای فساد مالی با توجه به نوع و حوزه کار و مأموریت

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

- پیچیدگی های کاری، ارتباط شبکه ه کاری سازمان‌های اقتصادی با یکدیگ شناسایی و کشف باندهای فساد را با مشکل مواجه ساخته است. لذا شناسایی تجارب گذشته و همچنین نظام کاری گیری از روش‌های جدید و پیچیده امکان کشف باندهای فساد را فراهم می‌کند. این طرح می‌تواند برخی از روش را پیش . دیگر جنبه اهمیت این :

- به روزرسانی روش‌های بازرسی در حوزه‌های مالی و اقتصادی
- ایجاد زمینه برای تجمیع تجارب بازرسان
- تولید داده گیری از آن نظارت و بازرسی
- توانمندسازی بازرسان و افزایش دانش نظارتی آن

اهداف تحقیق:

- بررسی کشف مفاسد در نظام نظارتی کشور در گذشته و حال
- شناسایی کشف باندهای فساد مالی در نظام اقتصادی کشور در سطوح و قلمروهای موجود در شناسایی و مقابله با مفاسد مالی سازمان یافته و باندى
- کشف مفاسد در کشورهای دیگر و مقایسه آن با روش‌های بازرسی در ایران

ترین سوالات تحقیق:

- هایی برای شناسایی باندهای فساد می
- نظام بازرسی در کشف مفاسد (تاکنون) به چه میزان کارآمد بوده است؟
- در کشورهای دیگر از چه هایی برای کشف باندهای فساد اقتصادی استفاده می

بررسی پدیده فساد تسهیلات اعطایی کلان در بانک

ابعاد موضوع تحقیق:

- شناسایی قانونی در تشکیل شرکت های تعاونی
- بررسی و تحلیل کاستی های موجود در دستورالعمل های اجرایی مرتبط با صرافی ها و شرکتهای لیزینگ
- ایجاد سازوکار مناسب جهت رعایت درصدهای مصوب بانک مرکزی در تخصیص اعتبارات از سوی برخی بانک
- ایجاد بانک اطلاعات جامع یکپارچه و قابل دسترس برای کلیه شعب پرداخت کننده تسهیلات و به عاتق مربوط به گیرندگان تسهیلات
- آسیب شناسی نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات و تهیه گزارشهای نظارتی مربوطه و ارائه راه کارهای عملیاتی
- بررسی علل و عوامل عدم مطالبات برخی از بانک

اهمیت و ضرورت:

یکی از مهمترین حوزه های مدیریت و اداره جامعه نظام بانکی آن جامعه می باشد که این امر به مثابه شمشیر دولبه- ای است که کارایی آن باعث عزت، رفاه و کارایی کل نظام سیاسی اداری و فساد آن باعث ذلت، فقر و فساد در کل نظام سیاسی اداری می . از مطالعات مختلف چنین بر می آید که نظام بانکی کشور یکی از گردنه های فسادخیز نظام اقتصادی کشور به شمار می رود از اینرو، بازشناسی زمینه ها، علل و گونه های مختلف فساد در آن از ضرورتی غیرقابل انکار برخوردار است. با این وجود، انتظار می رود این طرح، با توجه به عدم امکان احصای کل مفاسد محتمل در نظام بانکی، متمرکز بر مفاسد مرتبط با واگذاری تسهیلات در نظام بانکی خواهد بود.

های بازرسی تخصصی از بانک ها در ارتباط با موضوع تسهیلات طی سه سال گذشته بر می - آید اینست که پیشنهادات بازرسی در این حوزه بر چند محور اساسی متمرکز بوده است. به بیان دیگر متخصصین امر با مشاهده نقایص و مفاسد این محورها را جهت اصلاح امور پیشنهاد کرده اند که لازم است با تمرکز بر آن روشن کردن ابعاد و زمینه های اجرایی سازی آن ها این طرح به پیش برود. این محورها عبارتند از:

- تهیه و ابلاغ دستورالعمل نهایی شرایط و ضوابط پرداخت تسهیلات به بانک های عامل مرکزی،
- نظارت صحیح بر مصرف تسهیلات
- تسویه یا تمدید اعتبار اعطایی و کنترل وضعیت نقدینگی بانک ه
- اصلاح فرایند اعطای تسهیلات و تدوین آیین نامه های مربوط به استاندارد سازی آن و تهیه نرم افزارهای مربوطه جهت کنترل آماری
- سیستم نظارتی کارا و مؤثر بر صند

اهداف تحقیق:

- شناخت زمینه ها و عوامل حقوقی و قانونی در بروز فساد در امر اعطای تسهیلات بانکی
- آسیب شناسی عملکرد بانک مرکزی در نظارت بر عملکرد بانک ها در اعطای تسهیلات بانکی و ارائه راهکارها و پیشنهادهای اجرایی
- ارائه پیشنهادهای عملیاتی استقرار نظام جامع اطلاعات اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی تسهیلات
- آسیب شناسی و تحلیل دلایل عدم احراز اهلیت مشتریان بطور اصولی و نیز عدم ارزیابی مطلوب از طرح-های توجیهی
- های نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات و تهیه گزارش های نظارتی

سوالات تحقیق:

- ه زمینه ها و عوامل حقوقی و قانونی در بروز فساد در امر اعطای تسهیلات بانکی دخیل هستند؟
- عملکرد بانک مرکزی در نظارت بر عملکرد بانک ها در اعطای تسهیلات بانکی چگونه است، چه آسیب-هایی دارد و در سایر کشورها این ساختار چگونه عمل می کند؟
- پیش نیازهای استقرار بانک اطلاعات متقاضیان تسهیلات از بانک ها و مطالعه تطبیقی در باره مدل چیست؟
- های احراز اهلیت مشتریان بطور اصولی و نیز ارزیابی مطلوب از طرح های توجیهی برای تسهیلات کدامند؟ و در مقایسه با سایر کشورها در نظام بانکی ما چه آسیب هایی موجود است؟
- های بهینه نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات و تهیه گزارش های نظارتی کدامند؟

بررسی موانع و مشکلات موجود در جمهوری اسلامی ایران در زمینه کنترل فساد

:

ثیرات مخربی بر کارآمدی و مشروعیت دولت‌ها دارد و از موانع اصلی توسعه محسوب می‌شود. از این ر مبارزه با آن در زمره اولویت‌های بسیاری از دولت‌های جهان محسوب شده و طی سال‌های اخیر مورد توجه های بین‌المللی نیز قرار گرفته است. تصویب کنوانسیون مقابله با فساد سازمان ملل متحد نقطه اوج همکاری- های بین‌المللی برای مبارزه با فساد محسوب می‌شود.

این‌که فساد پدیده‌ای پیچیده و چندوجهی است، شناسایی و کنترل آن، اقدامی زمان فساد دارای ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، حقوقی و اجتماعی است و هر یک از این ابعاد بر ماهیت فساد تاثیرگذار است. از این رو دلایل فساد، گسترده و پیچیده بوده و موانع های پیش‌روی کنترل و مبارزه با آن نیز متفاوت

کنترل فساد، نیازمند وجود رویکردی مناسب در این زمینه است. بتواند ضمن شناسایی عوامل بروز فساد، راهکارهای لازم در این زمینه را ارائه نماید. کلی موانع کنترل فساد را می‌ساختاری تقسیم نمود. موانع رفتاری کنترل فساد به ویژگیهای رفتاری کارگزاران و متصدیان امور مربوط می‌شود. موانع ساختاری به بحث درباره ویژگی قوانین و نهادهای مرتبط با موضوع کنترل فساد می‌شود. موانع کنترل فساد در کشور ما شامل هر دو دسته فوق می‌شود. از یکسو با برخی کارکنان و مدیران ضعیف مواجه هستیم که رفتارشان موجب فساد است و از سوی دیگر بعضی ساختارها زمینه وضع قوانین و سیاست، موانع مهمی در کنترل فساد در کشور ما وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به فقدان وجود تعریف مشخص از فساد، نبود راهبرد و برنامه جامع برای مبارزه با آن، عدم انجام های معتبر و متقن درباره فساد، ابعاد و آثار آن، نبود درک مشترک از فساد در بین نخبگان و مسئولان اجرایی، ضعف قوانین مبارزه با فساد، فقدان ارزیابی درست از اقدامات انجام شده در مبارزه با فساد، وجود نهادهای موازی در امر کنترل و نظارت، فقدان نهاد تخصصی مبارزه با فساد در موضوعات مختلف و دیوانسالاری کند و پیچیده اشاره کرد.

:

ضرورت بررسی موانع کنترل فساد در کشور ما به اهمیت تاثیر مخرب فساد بر کارآمدی و اثربخشی دولت و مشروعیت آن نزد مردم و تاثیر آن بر جلوگیری از توسعه کشور برمی . بی تردید موفقیت سیاست - های کلان کشور و دستیابی به اهداف تصویر شده در قانون اساسی، سند چشم انداز، سیاست های کلی نظام و برنامه - مستلزم کنترل فساد در دستگاه های اداری است و تا زمانی که راه بر مفسد مالی و اداری بسته نشود نمی توان به تحقق این اهداف امیدوار بود. بنابراین شناسایی نقاط موانع پیشگیری و مبارزه با فساد و ضعف و قوت سیاست های جاری کشور در مبارزه با فساد، ضروری است تا از این طریق آنها راهکارهای لازم اتخاذ و به مرحله اجرا درآید.

:

- بررسی موانع حقوقی و قانونی مبارزه با فساد در کشور و آسیب شناسی قوانین و مقررات موجود
- بررسی نقاط ضعف و قوت سیاست های کنونی مبارزه با فساد
- شناسایی تماعی ، سیاسی و فرهنگی کنترل فساد در کشور
- شناسایی موانع ساختاری و کارکردی (سازمانی و مدیریتی) در زمینه کنترل فساد و مبارزه با آن

:

- شناخت موانع کنترل فساد و مبارزه با آن در کشور
- راهکارهای افزایش تاثیر سیاست های ضدفساد در کشور
- شناسایی نقاط ضعف و قوت سیاست های جاری در برخورد با مفسد مالی و اداری
- طراحی راهبرد مناسب در ارتقاء سلامت نظام مالی و اداری کشور
- پیشنهاد راه های پرکردن های موجود نظام مالی و اداری کشور در بحث فساد

:

- مهمترین موانع نظارت بر دستگاه های اداری کشور کد
- راهکارهای ارتقاء اثربخشی نظارت و کنترل فساد در کشور کدام است؟
- رویکردهای نوین در بحث پیشگیری و مبارزه با فساد بر چه متغیرهایی استوار است؟
- الگوی مناسب کنترل و نظارت بر نظام مالی و اداری کشور دارای چه شاخص (پیشنهاد عملی تحقیق)

ی ی ی

تعریف این پروژه کلان به عنوان یک محور از سوی سازمان بازرسی محور اصلی زیر عناوینی فرعی است که محققان با توجه به علمی و اجرایی و میزان برخورداری از ظرفیت های تحقیقی می توانند یکی از محورها، عنوان های فرعی و یا تمامی عناوین فرعی و اصلی را پیشنهاد نمایند:

(ی ی عملکرد از

ابعاد موضوع تحقیق:

- شناسی ارزیابی و ارزیابی عملکرد
- بررسی فرایند ارزیابی عملکرد دستگاه های دولتی (معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور - قانون خدمات مدیریت کشوری مواد 81-82) و شناسایی نقاط قوت و ضعف
- بررسی مدل ها و الگوهای ارزیابی عملکرد سازمان ها و شناسایی نقاط قوت و ضعف
- های مورد بررسی و استخراج تکالیف برنامه های عملیاتی و اهداف کمی دستگاه -
- تفکیک و گروه بندی مناسب دستگاه های دولتی بر اساس نوع فعالیت و برنامه
- طراحی ارزیابی عملکرد و بررسی و تحقیق در مورد کاربردهای ویژه در سازمان
- تهیه نیاز ارزیابی عملکرد
- تعیین گیری
- تعیین وضعیت تعیین تجزیه تحلیل وضعیت
- استخراج و تحلیل نتایج و ارائه پیشنهادهای کاربردی

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

طرح این موضوع به عنوان یک اولویت پژوهشی از سوی سازمان بازرسی (به عنوان یک نظارتی)، آگاهی از میزان انطباق عملکرد دستگاه‌های دولتی با برنامه‌ها و تکالیف قانونی و دستیابی به شمای کلی از وضعیت اجرای صحیح قانون و حسن جریان امور (دو وظیفه اصلی سازمان بازرسی)

از آنجایی که ارزیابی عملکرد سازمان هم ماهیت تشخیص و هم ماهیت پیشگیری دارد، نتایج تحقیق حاضر در بخش دولتی موجب ارتقا و پاسخگویی دستگاه‌های اجرایی و در نتیجه افزایش اعتماد عمومی به عملکردها و کارایی و اثربخشی بیشتر خواهد شد.

اهداف تحقیق:

- بررسی و انتخاب مدل ارزیابی عملکرد ویژه سازمان بازرسی
- روهبندی دستگاه‌های دولتی و شناسایی برنامه‌ها و تکالیف قانونی
- تدوین شاخص‌های عمومی و اختصاصی ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها
- ارزیابی عملکرد دستگاه

ی

(ی

ابعاد موضوع تحقیق:

- مفهوم شناسی نظارت و بازرسی (ت مفهوم و قلمرو)
  - آسیب‌شناسی وضعیت موجود نظارت و بازرسی در سازمان (الگوی نظارت، فرایندها، مدل اجرا، شاخص (...)) (استفاده از نظرات مدیران و متخصصان درون و برون سازمانی)
  - بررسی مدل‌ها و الگوهای نظارت و بازرسی در ایران و سایر کشورها و ارائه مدل منتخب
  - زامات تدوین و سنجش شاخص
1. وضعیت شاخص

2. امکان سنجی تفکیک شاخص های عمومی و اختصاصی نظارت و بازرسی از دستگاه
3. های بازرسی شونده و مخاطبان اصلی گزارش های سازمان در تدوین شاخص
4. امکان سنجی تفکیک دو حوزه نظارت و بازرسی تدوین و سنجش شاخص
5. تدوین شاخص های مطلوب نظارت و بازرسی به تفکیک
6. اعتبار سنجی و استاندارد سازی شاخص
7. اجرای آزمایشی شاخص های پیشنهادی ( )

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

- سازمان بازرسی برای دستیابی به اهداف خود نیازمند اصلاح و تقویت فرایندهای جاری می . تدوین بازرسی با کمک دانش روز می تواند به تقویت عملکرد بازرسان و گزارش- های تولید شده منجر گردد و بدین صورت انتظار می رود اثربخشی پیشنهادهای سازمان بازرسی به های نظارت شونده نیز افزایش یابد.

اهداف تحقیق:

- بررسی الگو، شاخص ها و فرایندهای کنونی نظارت و بازرسی بازرسی
- بررسی مدل نظارت و بازرسی در ایران و سایر کشورها
- تدوین و سنجش شاخص نظارت و بازرسی (با توجه به ابعاد تحقیق)

بررسی و کارآمدی بازرسی و محیطی

های گذشته، روش موضوعی (تدوین برنامه‌های بازرسی سالانه دستگاه (بازرسی، جایگزین روش محیطی (تدوین برنامه‌های بازرسی سالانه دستگاه‌ها به تفکیک هر یک از دستگاه دولتی) . با این همه هر دو روش دارای نقاط ضعف و قوت می‌باشد. لذا بررسی هر یک از این روش می‌ریزی در زمینه موضوعات بازرسی را در سال‌های آتی فراهم نماید. از این رهگذر، چنانچه نقاط ضعف و قوت موارد مذکور به خوبی تبیین گردند احتمال تغییر درصدهای تخصیص یافته به بازرسی‌های موضوعی و محیطی افزایش خواهد یافت.

برخی از مهمترین نقاط قوت و ضعف دو روش بازرسی محیطی و موضوعی شرح زیر می‌باشد:

الف) بازرسی محیطی

نقاط ضعف:

- در بازرسی محیطی صرفاً اطلاعات مرتبط با محیط بازرسی توسط هیأت بازرسی تعیین می‌گردد. ترتیب توجهی نمی‌گردد.
- امکان بررسی دستگاه اجرایی در یک بازه زمانی وجود دارد در نتیجه ارتباط موارد ارزیابی شده با دیگر دستگاه‌های بازرسی شونده وجود ندارد.

نقاط قوت:

- تمامی امور جاری دستگاه اجرایی اعم از نیروی انسانی، امکانات و وسایل و تجهیزات و سیستم‌های اجرایی مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- دستگاه اجرایی به این موضوع پیدا می‌کند که در هر حال مورد بازرسی قرار می‌گیرد.

ب) بازرسی موضوعی

نقاط ضعف:

- مراجعه چندباره یک هیأت بازرسی به دستگاه اجرایی واحد به دلیل ارتباط موضوعات مورد بازرسی با یکدیگر.
- خستگی دستگاه اجرایی از ارایه پاسخ به هیأت‌های مختلف بازرسی.

- کم اهمیت شدن موضوع بازرسی.
- سردرگمی هیأت‌های بازرسی در تفکیک بازرسی‌ها از یکدیگر.
- شباهت موضوعات مورد بازرسی با یکدیگر.

نقاط قوت:

- جامع و کامل بودن بررسی یک موضوع.
- پیامدهای
- درک ارتباط رویدادها یکدیگر ها بوسیله

اهمیت و ضرورت:

- مقایسه دو روش بازرسی موضوعی و محیطی بازخورد علمی از روش مدیران فراهم می
- دیدگاه مدیران سازمان در تنظیم بازرسی سال‌های آتی تعیین
- خواهد گرفت و تصمیم‌گیری در این زمینه از پشتوانه علمی برخوردار خواهد شد.
- بررسی پیشنهادهای ختام گزارش بازرسی‌های موضوعی و محیطی و مقایسه آن با یکدیگر
- فرایندها و در نهایت انتخاب روش مناسب بازرسی خواهد بود.

شکل

- آسیب‌شناسی روش بازرسی موضوعی (روش کنونی بازرسی)
- شناسایی نقاط قوت و ضعف بازرسی محیطی
- بررسی دلایل ضعف و قوت دو روش بازرسی موضوعی و محیطی
- ارائه پیشنهاد اجرایی به سازمان جهت انتخاب و اجرای روش مناسب

- های بازرسی موضوعی و محیطی از چه نقاط قوت و ضعفی برخوردار می
- کدامیک از روش‌های بازرسی (موضوعی و محیطی) با توجه به نقاط قوت و ضعف اجرایی، مؤثرتر

بیان مساله

در یک سازمان عوامل انسانی بیش از سایر عوامل در عملکرد و موریت کیفیت و بهره سازمانی به عوامل انسانی بستگی دارد، لذا سرمایه انتخاب و بکارگیری نیروهای انسانی شایسته در سطوح مختلف مشاغل سازمانی پایش عملکرد افزایش مهارت کاربست سیاست هدایت صحیح نیروی انسانی ضروری است. توانمندسازی کارکنان تعالی سازمانی و تحقق اهداف آن، یک ضرور مدیریتی است. توانمندسازی فرآیندی است که در آن از طریق توسعه و گسترش نفوذ و قابلیت افراد و تیم ها به بهبود و بهسازی مستمر عملکرد کمک می و این امر نتایج بسیار مهمی را برای سازمان ب

سازمان بازرسی کل کشور که یک سازمان حاکمیتی و تخصصی محسوب می شود و طبق قانون، ماموریت خطیری مانند نظارت بر اجرای صحیح حسن جریان امور و ارتقای سلامت اداری را به ع وظایف تخصصی خود در حوزه نظارت و بازرسی نیازمند کارشناسان و بازرسانی است که از توانمندی بالایی برخوردار باشند زیرا نظارت و بازرسی عملکرد کارکنان سایر دستگاهها مستلزم شناخت دقیق اهداف موریت محیط کاری سازمانهای بازرسی شونده است. از این رو لازم است پژوهش مناسبی در زمینه شناسایی ویژگی ها و توانمندی های لازم برای بازرسان سازمان با توجه به حوزه های مختلف بازرسی انجام شود. شناخت این ویژگی ها در درجه اول نیازمند شناخت دقیق م موریت های سازمان و وظایف هیأت های بازرسی است. علاوه بر این لا است پس از شناسایی این ویژگی ها و توانمندی های بازرسان، پیشنهادها های کاربردی برای تقویت این :
لذا مناسب است پژوهشی که در این زمینه انجام می شود در برگیرنده بخش های زیر :

- شناسایی ویژگی های فعلی بازرسان سازمان بازرسی با توجه به حوزه های مختلف بازرسی
- تحلیل تناسب و عدم تناسب ویژگی ها و توانمندی های فعلی بازرسان با چشم انداز و ماموریت و وظایف هیأت بازرسی.

- شناسایی نیازهای احتمالی ناظران و بازرسان در ده سال آینده
- ارائه ویژگی سازمان بازرسی.
- های مناسب و کاربردی برای کسب توانمندی

اهمیت موضوع

اطمینان از سلامت انجام امور و اعمال سیستم های کنترلی و برخورد به موقع با زمینه های فساد، هدایت کلان دولت به استفاده بهینه از منابع و امکانات، جلوگیری از هدر رفتن سرمایه، جلب اعتماد عمومی مردم از صحت و درستی انجام امور و ایجاد التزام عمومی به قوانین از خواسته های تمام مسوولان نظام است که این همه در وجود یک بازرسی فعال و پویا و برخوردار از بازرسان توانمند امکان پذیر است.

1 قانون تشکیل سازمان بازرسی نظارت و بازرسی عبارت است از مجموعه فعالیت آوری اطلاعات لازم درباره مراحل قبل، حین و بعد از اقدامات دستگاه های مشمول این قانون، تجزیه و تحلیل آنها، تطبیق عملکرد دستگاه با اهداف و تکالیف قانونی و ارائه پیشنهادهای مناسب در جریان امور.

این ماده قانونی نشانگر اهمیت زیاد مس له تخصصی نظارت و بازرسی در جهت سلامت اداری و کارآمدی دستگاه های اجرایی است. تحقق این م موریت مستلزم این است که سازمان بازرسی از نیروهایی استفاده نماید که نسبت به نیروهای دستگاه های بازرسی شونده، توانمندی های دوچندانی داشته باشند.

از طرف دیگر و طبق همین قانون، وظایف مهمی بر عهده هیأت بازرسی قرار گرفته است. به این قانون و با توجه به وظایف و م موریت های بسیار مهم سازمان، دلیل تأکید قانونگذار بر استفاده از نیرو مجرب در حوزه نظارت و بازرسی مشخص می . از این رو توانمندسازی در حوزه تخصصی سازمان بازرسی کل کشور نسبت به دستگاه های اجرایی از اهمیت ویژه .

هایی که عوامل تاثیرگذار در توانمندسازی به طور کامل و صحیح بکار گرفته می ، می توان اطمینان داشت که بهترین استفاده از نیروی انسانی و در نتیجه بیشترین بهره . از این رو برای شناسایی ویژگی ها و توانمندی های بازرسان سازمان بازرسی باید به ابعاد زیر توجه نمود:

- دستاوردهایی برای سازمان بازرسی کل کشور
- عوامل گروهی عوامل سازمانی :
- شناسایی مهارت‌های تخصصی بازرسی از جمله مهارت‌های اداری، مهارت با توجه به حوزه بازرسی
-
- تحلیل روش در سایر کشورها

سؤال اصلی

- بازرسان سازمان بازرسی کل کشور برای تحقق م‌موریت‌های خود باید دارای چه ویژگی‌هایی باشند و کسب این توانمندی‌هایی میسر است؟

کشف و پیشگیری

ابعاد موضوع تحقیق:

- شناسایی دهی و رشوه‌گیری در سازمان‌های دولتی
- بررسی دلایل رواج رشوه در نظام اداری ک (بررسی ریشه‌های فرهنگی، اجتماعی، حقوقی و قانونی و.....)
- مقایسه های کشف رشوه‌دهی و رشوه‌گیری در سازمان در کشورهای منتخب
- شناسایی بسترهای وقوع جرم رشوه‌دهی و رشوه‌گیری در سازمان‌های دولتی
- بررسی رابطه سطوح سازمانی و مدیریتی جایگاه افراد با نوع و میزان رشوه در دستگاه‌های دولتی
- بررسی عوامل درون و برون سازمانی مؤثر بر ایجاد رشوه در نظام اداری کشور
- شناسایی روش پیشگیری از وقوع رشوه‌دهی و رشوه‌گیری در سازمان‌های دولتی
- تدوین راهنمای بازرسان، برای کشف رشوه‌دهی و رشوه‌گیری های دولتی

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

های آن پنهانی‌تر شده است و ناظرینی که
 نبال کشف آنها هستند با محدودیت و مشکل مواجه می .
 های جدید
 وقوع جرم و کشف آن برای بازرسان ضروری است. زیرا عدم آشنایی با این روش‌ها باعث مخفی ماندن جرم
 و فرار مجرمان و عدم شکل‌گیری فضای ناامن برای قانون‌گريزان می .

بیق:

- شناسایی روش‌های کشف رشوه‌دهی و رشوه‌گیری در سازمان‌های دولتی
- راهکارهای پیشگیری از رشوه‌گیری و رشوه‌دهی در سازمان‌های دولتی
- بررسی تجارب سایر ک کشف رشوه‌گیری و رشوه‌دهی

- تدوین راهنما آموزشی ویژه بازرسان برای کشف رشوه گیری و رشوه دهی

ترین سوالات تحقیق:

- هایی می توانند در نظام پیچیده اداری به شناسایی و کشف جرم رشوه دهی و

گیری پردازند؟

- های دولتی از چه روش هایی می

برای پیشگیری از ایجاد و

- کشورهای

هایی برای کشف رشوه دهی و رشوه گیری استفاده می کنند؟